

Országos növényvédelmi előrejelzés a szántóföldi kultúrákban
2025.05.14.

Az elmúlt héten folytatódott az átlagosnál hűvösebb és többségében száraz időjárás az ország területén. Az éjszakai hőmérsékletek sajnos még mindig alacsonyabb tartományban mozogtak, olyannyira, hogy a mélyebb fekvésű területeken talaj menti fagyok is előfordultak (minimum hőmérsékletek: -2,4 és 4,5 °C között). A nappali felmelegedés szintén elmaradt az ilyenkor megszokottól, csupán 20,0-23,0 °C-ig emelkedett a hőmérő higanyszála. Csapadék nyomokban hullott, kivéve néhány Dél-alföldi területet, ahol 10-20 mm között is esett, de a széles időszakok miatt ez az aszályon nem változtatott számottevően.

Szerencsénkre, a kissé megrekedt időjárás miatt a károsítók jelentős mértékű fellépése váratott magára, ugyanakkor a kukorica, napraforgó állományok lendületes fejlődését is hátráltatta.

Őszi búzában (kalászhányás-virágzás kezdete) az alföldi területek **lisztharmat** fertőzöttsége, enyhe növekedéssel felzárkózott a Dunántúl fertőzési szintjéhez. A lisztharmat telepek a sűrű állományok alsó részén, a száron és a levélen terjedtek jellemzően de így is a veszélyességi küszöb alatti fellépéssel.

A **szeptóriás és pirenofóras levélfoltosságok** továbbra is észlelési szinten figyelhetők meg a táblákon és a kalászhvédelem céljából kijuttatott fungicidok hatására várhatóan alacsony szinten is maradnak. A **kalászfuzáriózis** elleni védelem a következő napokban is aktuális, különösen akkor ha csapadékot illetve magas páratartalmat (>70 %) jeleznek a meteorológusok. Amennyiben napokon keresztül legalább 18-20 °C körül alakul a hőmérséklet, a fertőzésveszély magas lesz. A megelőző védelem indokolt és időszerű!

Őszi árpában (virágzás) a **pirenofóras (hálózatos) levélfoltosság** valamint a **barna levélfoltosság** tünetei nagyobb arányban a 2. levélemeletig figyelhetők meg, de 1-5 %-os levélfelületi fertőzöttség mostanra az 1. levélemeleten és a zászlós levélen is kialakult. A kalászok egyelőre egészségesek de a zászlós levél fertőzöttségével a kalászok fertőződésének az esélye is nő! A **lisztharmat** gyenge-közepes szinten jellemző az állományokban, nem változott a múlt héthez képest. A még nem védett, illetve betegségekre kifejezetten fogékony állományokban a fungicides beavatkozás a kalász védelme érdekében javasolt. A kórokozókkal szemben jelenleg nagyobb odafigyelést igényelhetnek a kártevők. A **levéltetvek** felszaporodása, egyes alföldi körzetek kivételével (ahol minimális eső hullott és a páratartalom is alacsonyabb) mindenütt folyamatos és intenzív, az őszi búza és őszi árpa táblákon egyaránt. Az egybefüggő kolóniák növekvő gyakorisággal (~20-40 %), nemcsak a zászlós leveleken hanem a kalászon is megjelentek rontva ezzel a termés mennyiségi, minőségi mutatóit (1. fotó). Amennyiben a gabona állomány >30 %-a fertőzött, a védekezés javasolt.

1. fotó: Levéltetű kolónia a búza zászlós levelén

A **vetésfehérítő bogarak** imágóinak egyedszáma már csökkenő az állományokban, ezzel szemben a különböző fejlődési stádiumú lárvák góc-szerűen, jelentős aktív levélfelület csökkenést okoznak hámozgatásukkal. A **poloskák** előfordulása és kártételük észlelési szintű. A kártevők felmérése a tábla több pontján, annak belsejében is szükségszerű.

Repcebén (becőnövekedés) a **repcefénybogár** és a **repcebecő-ormányos** egyedszáma csökkenő. A **repcebecő-ormányos** és a **repcebecő-gubacsszúnyog** kártétele nem változott az elmúlt időszak alatt. Növénykórtani szempontból újabb eseménytelen hetet tudhatunk magunk mögött, ugyanis csupán a **fórnás levélfoltosság** és az **alternária** levéltünetei figyelhetők meg az állományokban, azok is csak az alsó leveleken. A hideg-illetve fagyhatás következtében gyengén kötött becők egyelőre egészségesek.

Napraforgóban (kelés - 6 leveles állapot) és **kukoricában** (1-4 leveles állapot) területenként eltérő mértékben fokozódott a **barkók** kártétele. A későbbi vetésű, jelenleg szögcsíra állapotú állományokban szemmel láthatóan nagyobb a kártétel, mint a 3-4 leveles növényeken. Az átmenetileg visszaeső talajhőmérséklet (>12 °C) és a talaj menti fagyok miatt a kukorica mérsékelt tápanyagfelvétele következtében gyakran lehet találkozni sárguló, lilás elszíneződést mutató egyedekkel. Az ilyen módon, fejlődésében stagnáló kukorica hosszabb ideig marad a barkók kártételére érzékeny fenológiai stádiumban, ezért a táblák gyakori ellenőrzése javasolt.

A napraforgó táblákban a tűhiány szembetűnő, illetve a vadak által okozott károk előfordulása is gyakori. Egyes állományokban a **gamma-bagolylepke** lárvája károsít nyomokban, valamint a levélbarkók (*Phyllobius* spp.) tömeges fellépése is megfigyelhető, néhány tábla szegélyzónájában (Csongrád-Csanád vármegye).

Burgonyában a **burgonyabogár** veszélyes egyedsűrűsége gócszerűen alakult ki, tojásrakása és lárvakelése folyamatos, a védekezéseket az alföldi térségben javasolt elvégezni. A **burgonyavész** első tüneteinek megjelenése szórványos, észlelési szintű Csongrád-Csanád vármegyében, máshol a fertőzés és tünetmegjelenés a hűvös időjárás vagy a csapadék hiány miatt várat magára.

Vöröshagymában a **dohánytripsz** egyedsűrűsége mérséklődött. A **hagymaperonoszpóra** megbetegedés első tünetei szórványosan jelentkeztek. Párás, nedves időjárás esetén a fertőzésveszély emelkedik, ezért az első tünetek felderítése, szükség esetén a megelőző védekezés időszzerű.

Tűh Annamária
Magyar Növényvédő Mérnöki és
Növényorvosi Kamara

Az előrejelzés a Borsod –Abaúj-Zemplén, Csongrád-Csanád, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom és Zala vármegyei Növényorvosi Kamarák szakembereinek megfigyelései alapján készült.